

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.7.86](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.7.86)

УДК 336.13

Т. В. Штерма,
к. е. н., доцент, ПВНЗ «Буковинський університет»
ORCID ID: 0000-0002-7623-3738
С. Г. Кельбя,
к. ю. н., доцент, ПВНЗ «Буковинський університет»
ORCID ID: 0000-0002-1817-8160
М. І. Манилич,
к. е. н., професор, ПВНЗ «Буковинський університет»
ORCID ID: 0000-0002-0060-8951
С. М. Пелипчук,
к. пед. н., доцент, ПВНЗ «Буковинський університет»
ORCID ID: 0000-0002-3657-5389

АНАЛІЗ ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

T. Shterma
PhD in Economics, Associate Professor, Bukovinian University
S. Kelbia
PhD in Law, Associate Professor, Bukovinian University
M. Manylich
PhD in Economics, Professor, Bukovinian University
S. Pelypchuk
PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Bukovinian University

ANALYSIS OF THE FINANCING OF EXPENDITURE POWERS OF LOCAL AUTHORITIES IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION

Проблематика роботи відповідає завданням адміністративної реформи, найважливішим результатом якої повинні бути докорінні зміни в управлінні територіальними громадами, пов'язані з отриманням нових можливостей розвитку й задоволенням потреб місцевих спільнот.

Оскільки місцевий бюджет серед інститутів місцевих фінансів відіграє основну роль у забезпеченні виконання функцій і завдань місцевими органами, то упродовж останніх років було приділено багато уваги посиленню його впливу на економіку і соціальну сферу як інструменту фіскальної діяльності, забезпечення громадських послуг і економічного зростання.

Грунтовнішого наукового осмислення та практичного вирішення потребують питання власних доходів місцевих бюджетів з позицій організаційно-структурних аспектів з метою забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування вагомими джерелами фінансування. Питання фінансового забезпечення виконання органами місцевого самоврядування видаткових повноважень є особливо актуальним.

The problem of providing local governments with the financial resources necessary to perform their powers is becoming extremely important theoretical and practical significance. This is primarily due to the decentralization of power, Ukraine's accession to the Council of Europe and the ratification of the European Charter of Local Self-Government.

The issues of work correspond to the tasks of administrative reform, the most important result of which should be radical changes in the management of territorial communities, associated with the acquisition of new opportunities for development and meeting the needs of local communities.

As the local budget plays a key role among local finance institutions in ensuring the performance of local government functions and tasks, much attention has been paid in recent years to strengthening its impact on the economy and social sphere as a tool for fiscal activity, public services and economic growth.

The issue of local budgets' own revenues from the standpoint of organizational and structural aspects is needed for a more thorough scientific understanding and practical solution in order to ensure the powers of local self-government bodies with significant sources of funding.

Today, the issue of financial support for the implementation of local government spending is particularly relevant, as financial decentralization has changed the conditions of functioning of local communities, ensuring the growth of financial resources, expanded the fundamental conditions of independence and viability of local authorities. Decentralization reforms increase the opportunities for local government to participate in the development of the territory under its control, and contribute to the effective provision of public services through a more careful coordination of government expenditures with the most necessary local needs.

Economic independence of local authorities is not possible without each authority having sufficient financial resources. Each authority must have its own financial resources, sufficient to organize the management of the economy and social sphere in its territory. That is why local budgets are the main financial base of local governments, they have a special place in the financial support of socio-economic development of individual territorial units.

The need for a detailed study of these problems and finding possible ways to solve them thoroughly emphasizes the relevance of this problem.

Ключові слова: *фінансування; місцеві органи; аналіз; децентралізація; самоврядування.*

Key words: *financing; local authorities; analysis; decentralization; self-government.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Розвиток місцевого самоврядування, створення умов формування фінансово спроможних територіальних громад та їх об'єднань є проблемою загальнодержавної ваги. Саме фінансове забезпечення виконання власних та делегованих повноважень органів місцевого самоврядування не знайшло повного вирішення. Питання формування доходів місцевих бюджетів та побудови ефективної системи бюджетного вирівнювання за умов проведення державної регіональної фінансової політики, відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування, потребує подальших досліджень [8].

Проблема забезпеченості органів місцевого самоврядування фінансовими ресурсами необхідними для виконання їх повноважень набуває надзвичайно важливого теоретичного та практичного значення. Це пов'язано насамперед із децентралізацією влади, вступом України до Ради Європи та ратифікацією Європейської хартії про місцеве самоврядування. Ефективність місцевого самоврядування набагато залежить від того, які фінансові ресурси отримують у своє розпорядження самоврядні органи, на скільки вони спроможні забезпечити фінансування видаткових повноважень.

На сьогодні питання фінансового забезпечення виконання органами місцевого самоврядування

видаткових повноважень є особливо актуальним, оскільки фінансова децентралізація змінила умови функціонування територіальних громад, забезпечивши зростання обсягів фінансових ресурсів, розширила фундаментальні умови незалежності та життєздатності органів місцевої влади. Проведення реформ децентралізації збільшує можливості участі місцевої влади у розвитку підконтрольної їй території, сприяє ефективному забезпеченню суспільними послугами шляхом ретельнішого узгодження видатків органів влади з найнеобхіднішими місцевими потребами.

Економічна самостійність органів місцевої влади не можлива без наявності у кожного органу влади достатнього обсягу фінансових ресурсів. Кожен орган влади повинен володіти своїми фінансовими джерелами, достатніми для організації управління економікою і соціальною сферою на своїй території. Саме тому місцеві бюджети є основною фінансовою базою органів місцевого самоврядування, їм належить особливе місце в фінансовому забезпеченні соціально-економічного розвитку окремих територіальних одиниць.

Необхідність детального вивчення зазначених проблем та знаходження імовірних шляхів їхнього вирішення ґрунтовно підкреслює актуальність даної проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Місцеві бюджети є основним джерелом, фінансовою базою органів місцевого самоврядування, активною формою акумуляції певної частини фонду фінансових ресурсів, бо саме тут концентрується основна частина загального обсягу фінансових ресурсів місцевого самоврядування. Вони є основною ланкою бюджетної системи держави, утворюючи систему фінансових відносин, що формуються між місцевими та державним бюджетами і в середині між місцевими бюджетами. Таким чином, успішне життя людей та їхній справжній добробут в організованій спільноті сьогодні неможливо уявити без бюджету.

Теоретичним і практичним аспектам формування та використання коштів місцевих бюджетів присвячено роботи як зарубіжних так і вітчизняних учених, серед яких: В. Андрущенко, С. Буковинський, О. Василик, М. Васильєва, І. Дмитрієва, В. Зайчикова, О. Кириленко, В. Кравченко, І. Луніна, Ц. Огонь, В. Опарін, Д. Полозенко, К. Павлюк, Л. Павлова, В. Родіонова, С. Соляннікова, С. Слухай, Л. Тарангул, В. Твердохлебов, В. Федосов, В. Цитович, І. Чугунов, Л. Ходський, С. Юрій та інші. Окремі питання багатогранної проблеми знайшли своє відображення у працях зарубіжних учених: Р. Аграноффа, Р. Бірда, Ш. Бланкарта, А. Вагнера, Р. Гнейста, Ж. Ле Шательє, Р. Масгрейва, А. Сміта.

Забезпечення децентралізації управління місцевими фінансами в останні роки активно досліджуються такими вітчизняними вченими як В. Вакулєнко, Н. Гринчук, Ю. Ганущак, О. Сунцова та ін.

Постановка завдання. Недостатньо вивченим залишається питання щодо визначення ролі та повноважень органів місцевого самоврядування в системі управління фінансами на місцевому рівні.

Місцеві бюджети відіграють важливу роль у забезпеченні перерозподілу фінансових ресурсів, що сприяє вирішенню важливих соціальних проблем розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Важливе значення мають норми закону, які стосуються фінансування витрат, пов'язаних із здійсненням органами місцевого самоврядування повноважень органів виконавчої влади та виконанням рішень органів виконавчої влади [4]. Одним із головних завдань органів місцевого самоврядування є забезпечення достатнього обсягу фінансових ресурсів. Бюджетні доходи органів місцевого самоврядування є фінансовою основою їх функціонування та виконання власних та делегованих повноважень. Основу доходів місцевих бюджетів складають податкові надходження, які в результаті проведених реформ зазнали значних змін і значно збільшили дохідний потенціал бюджетів місцевого самоврядування.

Вклад основного матеріалу дослідження. На органи місцевого самоврядування області покладено виконання як власних так і делегованих повноважень. Виконання зазначених повноважень потребує фінансового забезпечення, при цьому власні повноваження забезпечуються власними фінансовими ресурсами місцевих бюджетів. Держава делегуючи на місцевий рівень свої повноваження зобов'язана передавати на їх виконання фінансові ресурси. В основному фінансування делегованих повноважень здійснюється за рахунок міжбюджетних трансфертів, які поступають в місцеві бюджети області.

Відповідно в дохідній частині місцевих бюджетів акумулюються бюджетні ресурси, які виступають фінансовим забезпеченням покриття власних та делегованих повноважень. Наповнення доходної частини місцевих бюджетів області забезпечуються з різних джерел відповідно до бюджетної класифікації доходів. Аналіз фінансового забезпечення виконання повноважень органів місцевого самоврядування області доцільно провести проаналізувавши бюджетні доходи області (табл. 1). Наведені в табл. 1 дані підтверджують, що впродовж періоду 2016-2020 років бюджетні доходи області дійсно виступали основою фінансового забезпечення виконання власних та делегованих повноважень органів місцевого самоврядування, оскільки щорічно спостерігалось їх зростання. Так ріст бюджетних надходжень спостерігався по всіх джерелах: податкові надходження зросли майже в 2,7 рази (з 957,5 млн. грн. до 2552,9 млн. грн.), неподаткові надходження в 1,6 рази (з 306,7 - 488,2 млн. грн.), офіційні трансферти в 2,7 рази (з 3263,9 до 7111,8 млн. грн.), доходи від операцій з капіталом в 4,9 рази (12,7 - 62,5 млн. грн.), цільові фонди в 1,6 рази (з 7,9 до 12,8 млн. грн.).

Таблиця 1.

Аналіз виконання доходної частини місцевих бюджетів Чернівецької області за 2016-2020 роки, млн. грн.

Показники	2016 рік		2017 рік		2018 рік		2019 рік		2020 рік	
	факт	% виконання плану	факт	% виконання плану	факт	% виконання плану	факт	% виконання плану	факт	% виконання плану
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Податкові надходження	957,5	96,7	1002,9	107,3	1296,1	123,3	2042,5	114,1	2552,9	107,8
Неподаткові надходження	306,7	103,3	212,5	110,6	322,2	98,7	434,7	110,5	488,2	107,4
Доходи від операцій з капіталом	12,7	248,3	21,8	287,2	28,0	109,9	40,3	150,4	62,5	106,9
Цільові фонди	7,9	109,4	7,6	104,6	9,4	140,3	12,4	112,7	12,8	125,5
Офіційні трансферти	3263,9	98,8	3522,3	98,2	4442,9	99,6	5097,0	100,0	7111,7	99,4
Всього доходів	4548,9	98,8	4767,2	100,8	6098,9	104,2	7626,9	104,2	10228,3	101,8

Джерело: складено авторами на основі звітів про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету Чернівецької обласної ради

Відповідно до даних табл. 1 протягом досліджуваного періоду спостерігалось перевиконання планових показників по більшості надходжень, хоча в 2017 році в цілому план по доходах не виконано на 1,2%, невиконання спостерігалось саме по податкових надходженнях на 3,3%, по офіційних трансфертах на 1,2%. В 2016 році план надходжень офіційних трансфертів виконано на 98,2%, в 2020 р. на 99,4%. Невиконання планових показників спостерігалось по неподаткових надходженнях (98,7%) і в 2017 році. В цілому в 2020 р. план доходів було перевиконано на 1,8 %, в 2017 р. на 4,1%, в 2019 р. на 4,2%, в 2016 році на 0,8%. В процесі аналізу досить важливо проаналізувати структуру доходів місцевих бюджетів області за 2016-2020 р.р. Такий аналіз проведено в табл. 2.

Таблиця 2.

Структура доходів місцевих бюджетів Чернівецької області згідно бюджетної класифікації у 2016-2020 роках

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6
Податкові надходження	21,1	21,0	21,2	26,8	25,0
Неподаткові надходження	6,7	4,4	5,3	5,7	4,8
Доходи від операцій з капіталом	0,3	0,5	0,5	0,5	0,6
Цільові фонди	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Офіційні трансферти	71,7	73,9	72,8	66,8	69,5
Всього доходів	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: складено авторами на основі звітів про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету Чернівецької обласної ради

Проаналізувавши структуру доходів місцевих бюджетів області (табл. 2.) можна зробити висновок, що виконання видаткових повноважень органів місцевого самоврядування в значній частині забезпечується сумами трансфертних надходжень, а саме в 2016 р. на 71,1%, в 2017 р. на 73,9%, в 2018 р. на 72,8%, в 2019р. на 66,7%, в 2020 році – 69,5%.

Позитивним моментом в структурі бюджетних доходів є те, що в останні роки, а саме в 2019 – 2020 роках спостерігається зростання частки податкових надходжень в 2019р. до 26,8%, 2020р. до 25,0%, тому звичайно в такому випадку можна підтвердити факт про зростання власних надходжень покриття видаткових повноважень.

Оскільки податкові надходження складають основу власних доходів місцевих бюджетів проведемо їх аналіз узагальнивши дані у таблиці 3, яка підтверджує факт щорічне зростання обсягів податкових надходжень

впродовж досліджуваного періоду.

Таблиця 3.

Аналіз податкових надходжень в розрізі основних видів податків та зборів до місцевих бюджетів Чернівецької області в 2016-2020 р.р., млн. грн.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+/-) 2020 р. до	
						2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
ПДФО	653,9	686,9	630,3	915,9	1364,2	733,9	448,3
Податок на прибуток підприємств	5,4	4,6	14,3	23,1	19,9	5,6	-3,2
Податки на власність	39,7	28,8	0,05	0,04	0,07	0,02	0,03
Плата за спеціальне використання природних ресурсів	143,0	150,1	25,0	30,2	29,2	4,2	-1
Акцизний податок	x	x	181,8	267,9	288,7	106,9	20,8
Місцеві податки і збори	115,7	130,4	326,4	486,1	643,2	316,8	157,1
Екологічний податок	3,9	5,4	2,9	3,3	3,6	0,7	0,3
Інші податки	1,3	1,3	115,75	315,96	204,03	88,28	-111,93
Всього податкові надходження	957,5	1002,9	1296,5	2042,5	2552,9	1256,4	510,4

Джерело: складено авторами на основі звітів про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету Чернівецької обласної ради

Проаналізувавши найбільш бюджетоутворюючі податки, слід зазначити, що:

- ПДФО надійшло в бюджет області в 2018 р. 630,3 млн. грн., в 2019 році - 915,9 млн. грн., що становить 109,3% (+80,3 млн. грн.) до планових показників та +733,9 млн. грн. до аналогічного показника 2018 р., в 2020 році - 1364,2 млн. грн., що на 54,4 млн. грн. (4,1%) більше планових показників та на +710,3 млн. грн. до показника 2017 року.

Якщо розглядати роль ПДФО в загальному фонді доходів місцевих бюджетів області то слід зазначити, що його частка в сумі доходів без врахування трансфертних надходжень становила 48,6%. В розрізі бюджетів вона коливалась в таких межах: по містах обласного значення від 63,2% в місті Новодністровськ, до 46,7% в місті Чернівці; по районах відповідно з 60,5% в Герцаївському районі до 30,1% – в Новоселицькому районі; по ОТГ (об'єднаних територіальних громадах) - від 54,4%, а саме в ОТГ міста Сокиряни з 30,5% до 31,9% по об'єднаній територіальній громаді с. Рукшин; по обласному бюджету відповідно 69,9% [99].

Збільшення надходжень податку на доходи фізичних осіб у 2020 році, відбулося в основному за рахунок:

- збільшення середньомісячної заробітної плати;
- створення додаткових робочих місць (12188 нових робочих місць);
- зменшення заборгованості із виплати заробітної плати на 2,5%.

Основні чинники, які вплинули на надходження податку на доходи фізичних осіб [99]:

- ріст мінімальної заробітної плати – 394,5 млн.грн.;
- зростання чисельності працюючих –31,4 млн.грн.;
- інші: внаслідок детінізації доходів, проведення контрольно-перевірочної роботи тощо – 22,4 млн.грн.

Слід також зазначити, що додатковим джерелом місцевих бюджетів з 2019 р. став акцизний податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів. Так в 2019 р. даного податку до місцевих бюджетів області надійшло 267,9 млн. грн., при цьому рівень виконання - 106,3%, що більше показників 2016 р. на 47,3%. В 2020 р. спостерігається надходження даного податку до 288,7 млн. грн., але мінус 7,8% до планових показників.

Місцеві податки та збори, джерело власних доходів органів місцевого самоврядування, в 2020 р. їх надійшло до бюджету 643,2 млн. грн. план перевиконано на 52,4 млн. грн.(+8,9%) та плюс до 2019 року +157,1 млн. грн., до 2018 року +316,8 млн. грн. Основу місцевих податків та зборів склав податок на майно та єдиний податок. Податок на майно з 2018 р. до 2020 р. зріс до 314,1 млн. грн., планові показники 2020 року виконані на 108,9%.

Оскільки в 2019-2020 роках зростає роль власних доходів доцільно проаналізувати надходження платежів до місцевих бюджетів в розрізі районів та міст області (табл.4). Подані в табл. 4 дані показують, що в розрізі бюджетів області фактичні надходження платежів до всіх місцевих бюджетів перевищували планові платежі, так перевиконання плану більше як на 10% спостерігалось по обласному бюджету та Вижницькому, Глибоцькому, Кельменецькому, Новоселицькому, Путильському, Сторожинецькому, Сокирянському районах. До 10% план перевиконано по містах Чернівці та Новодністровськ та по Герцаївському, Заставнівському, Кіцманському, Хотинському районах.

Таблиця 4.
Аналіз надходжень платежів до місцевих бюджетів Чернівецької області в розрізі міст та районів за 2019-2020 роки, млн. грн.

Найменування міст та районів	Фактичні надходження за 2019 рік	2020 рік		відхилення обсягів фактичних надходжень від			
		План, затверджений місцевими радами з урахуванням змін на 2020 рік	Фактичні надходження за 2020 рік	плану затвердженими місцевими радами		фактичних надходжень за 2019 рік	
				+/-	%	+/-	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Обласний	699,6	613,2	689,9	76,7	112,5	-9,6	98,6
м. Чернівці	1031,9	1273,9	1333,5	59,7	104,7	301,6	129,2
м. Новодністровськ	33,6	40,6	43,7	3,1	107,7	10,1	129,9
Разом по містах	1065,6	1314,4	1377,3	62,8	104,8	311,6	129,2
Вижницький	38,2	42,7	47,3	4,6	110,8	9,1	123,8
Герцаївський	26,6	37,4	39,2	1,8	104,8	12,6	147,3
Глибоцький	47,5	64,5	71,1	6,7	110,4	23,7	149,9
Заставнівський	58,6	78,1	81,9	3,8	104,9	23,3	139,8
Кельменецький	56,5	67,2	76,7	9,6	114,2	20,3	135,9
Кіцманський	92,9	113,2	123,4	9,2	108,1	29,5	131,8
Новоселицький	96,4	111,0	124,6	13,6	112,2	28,3	129,3
Пutilьський	29,4	34,4	38,5	4,0	111,7	9,1	130,7
Сокирянський	26,6	39,0	45,6	6,5	116,7	18,9	171,0
Сторожинецький	31,8	33,9	39,0	5,2	115,3	7,3	123,1
Хотинський	49,4	66,2	71,8	5,6	108,5	22,4	145,4
Разом по районам	553,8	687,6	758,2	70,6	110,3	204,5	136,9

Джерело: складено авторами на основі звітів про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету Чернівецької обласної ради

Формування об'єднаних територіальних громад області внесло значні зміни та переваги в фінансове забезпечення їх видаткових повноважень, якщо до об'єднання в основному сільські бюджети були фінансово не спроможні то після об'єднання ситуація значно змінилася в сторону покращення.

В цілому в області створено 16 об'єднаних територіальних громад. Аналіз надходжень платежів до бюджетів об'єднаних територіальних громад проаналізовано в табл. 5.

Таблиця 5.
Аналіз надходжень платежів до місцевих бюджетів Чернівецької області по об'єднаним територіальним громадам за 2019-2020 роки, млн. грн.

Найменування міст та районів	Фактичні надходження за 2019 рік	2020 рік		відхилення обсягів фактичних надходжень від			
		План, затверджений місцевими радами з урахуванням змін на 2020 рік	Фактичні надходження за 2020 рік	плану затвердженими місцевими радами		фактичних надходжень за 2019 рік	
				+/-	%	+/-	%
отг. с. Вашківці	5,3	5,6	6,8	1,2	121,9	1,6	130,0
отг. с. В. Кучурів	10,5	13,8	15,2	1,4	110,1	4,7	144,8
отг. Волока	8,9	8,4	10,1	1,7	120,0	1,1	112,4
отг. смт. Глибока	22,1	29,9	31,9	1,9	106,5	9,8	144,4
отг. с. Клішківці	5,3	8,4	8,5	0,3	103,3	3,3	163,1
отг. с. Мамалига	12,6	15,8	16,8	0,9	105,8	4,1	132,7
отг. с. Недобоївці	5,2	7,6	8,5	0,8	11,2	3,3	164,5
отг. с. Рукшин	4,6	6,3	7,1	0,8	112,6	2,4	152,7
отг. м. Сокиряни	20,5	16,8	28,2	1,4	105,3	7,8	137,9
отг. с. Усть-Путила	4,1	3,8	3,9	0,1	103,6	-0,1	96,8
отг. м. Вашківці	10,7	14,7	15,5	0,8	105,5	4,8	145,1
отг. м. Вижниця	31,1	40,3	42,2	1,8	104,6	11,0	135,4
отг. м. Сторожинець	45,7	66,3	65,1	-1,2	98,2	19,4	142,5
отг. мст. Красноільськ	5,5	7,8	8,3	0,4	105,5	2,8	150,5
отг. с. Теремблече	9,8	13,2	14,6	1,3	110,4	4,7	148,2
отг. с. Чудей	5,3	7,7	8,1	0,4	105,3	2,8	153,7
Разом по ОТГ	207,3	276,6	290,9	14,4	105,2	83,7	140,4

Джерело: складено авторами на основі звітів про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету Чернівецької обласної ради

В цілому по районах план виконано на 110,3%, по відношення до фактичних надходжень 2019 року перевиконання складало 136,9%. В цілому по об'єднаних територіальних громадах план виконано на 105,2%, по відношення до фактичних надходжень 2019 року перевиконання склало 140,4%. В цілому по містах план виконано на 104,8%, по відношення до фактичних надходжень 2019 року перевиконання складало 129,2%. Це звичайно дало можливість на більш високому рівні фінансово забезпечити виконання повноважень органів місцевого самоврядування області, що підтверджують дані табл. 6.

Таблиця 6.
Аналіз надходжень платежів до місцевих бюджетів Чернівецької області в розрізі бюджетів за 2019-2020 роки, млн. грн.

Найменування міст та районів	Фактичні надходження за 2019 рік	2020 рік		відхилення обсягів фактичних надходжень від			
		План, затверджений місцевими радами з урахуванням змін на 2020 рік	Фактичні надходження за 2020 рік	плану затвердженими місцевими радами		фактичних надходжень за 2019 рік	
				+/-	%	+/-	%
Разом по районах	553,8	758,2	687,6	70,6	110,3	204,5	136,9
Разом по ОТГ	207,3	276,6	290,9	14,4	105,2	83,7	140,4
Разом по містах	1065,6	1314,4	1377,3	62,8	104,8	311,6	129,2
Всього	2525,3	2891,9	3116,5	224,5	107,8	590,2	123,4

Джерело: складено авторами на основі звітів про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету Чернівецької обласної ради

В процесі дослідження досить важливо проаналізувати бюджетний ефект виконання видаткових повноважень, тобто на скільки забезпечені жителів області бюджетними ресурсами в розрахунку на одну особу враховуючи власні доходи, які фінансово покривають власні повноваження по забезпеченню надання суспільних послуг населенню. В 2020 році проти 2019 р., відповідно, доходи у розрахунку на одну особу збільшились на 655 грн. (з 2782 грн. в 2019 р., до 3437 грн. в 2020 р.). Позитивним явищем, яке спостерігалось впродовж 2016-2020 р.р. є те що бюджетні доходи з врахуванням міжбюджетних трансфертів щорічно змінювались в сторону збільшення.

Висновки. Підсумовуючи результати проведеного аналізу слід зазначити що бюджетні доходи є основним джерелом фінансового покриття видаткових повноважень впродовж всього досліджуваного періоду. Відповідно, область фінансово спроможна здійснювати фінансове покриття як власних так і делегованих повноважень використовуючи при цьому як власні доходи бюджетів так і трансфертні надходження. Власним доходам місцевих бюджетів області характерне щорічне зростання обсягів їх надходжень за усіма джерелами. Це дає можливість майже в повному обсязі забезпечувати виконання власних повноважень. Держава делегуючи свої повноваження на місцевий рівень передає фінансові ресурси на їх виконання, саме міжбюджетні трансферти забезпечують виконання делегованих повноважень.

Література.

1. Балдич Н. Оцінювання результативності та ефективності державної політики фінансового вирівнювання [Електронний ресурс] / Н. Балдич // Теорія та практика державного управління. – 2016. – Вип. 3 (22). – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tpdu/2016_3/doc/3/09.pdf
2. Біла С.О. Вплив децентралізації на стимулювання економічного зростання територіальних громад в Україні / С.О. Біла // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право – 2016. – Вип. 27. – С. 60-68
3. Боднарчук Т.Г. Роль міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів України / Т. Г. Боднарчук, І. О. Мельничук // Статистика України. – 2016. - № 4. – С. 46-52.
4. Бюджетне забезпечення територіальних громад України: тенденції останніх років // Галузевий моніторинг. – 2017. – № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dialogueauc.org.ua/sites/all/sites/dialogueaucorg.ua/files/files/mon9.pdf>.
5. Возняк Г.В. Бюджетне забезпечення як чинник стійкого розвитку регіону: проблемно-орієнтовний аналіз [Електронний ресурс] / Г.В. Возняк. – [http://ird.gov.ua/sep/sep20161\(117\)/sep20161\(117\)_045_VoznyakH.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20161(117)/sep20161(117)_045_VoznyakH.pdf)
6. Коваленко М. А. Шляхи поліпшення фінансового забезпечення діяльності територіальних громад [Електронний ресурс] / М. А. Коваленко, Г. М. Швороб, Т. О. Мацієвич // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2017. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Tpdu_2017_1_23.pdf
7. Колодій С. Децентралізація бюджетної системи та економічне зростання / С. Колодій // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. – № 3. – С. 63-68.
8. Ольшанський О. Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад [Електронний ресурс] / О. Ольшанський // Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2018-2/doc/3/04.pdf>
9. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. - Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
10. Офіційний веб-сайт Чернівецької обласної державної адміністрації. – Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://bukoda.gov.ua/rubrik/134>

References.

1. Baldych, N. (2016), “Estimation of efficiency and effectiveness of state policy of financial equalization”, *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, vol. 3 (22), [Online], available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tpdu/2016_3/doc/3/09.pdf (Accessed 4 July 2021).
2. Bila, S.O. (2016), “Influence of decentralization on stimulating economic growth of territorial communities in Ukraine”, *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 18: Ekonomika i pravo*, vol. 27, pp. 60-68.
3. Bodnarchuk, T.H. and Melnychuk, I. O. (2016), “The role of interbudgetary transfers in the formation of revenues of local budgets of Ukraine”, *Statystyka Ukrainy*, vol. 4, pp. 46-52.
4. “Budget support of territorial communities of Ukraine: tendencies of the last years”, *Haluzevyi monitorynh*, 2017, vol. 9, [Online], available at: <http://dialogueauc.org.ua/sites/all/sites/dialogueaucorg.ua/files/files/mon9.pdf> (Accessed 4 July 2021).
5. Voznyak, H.V. (2017), “Budget support as a factor of sustainable development of the region: problem-oriented analysis”, [Online], available at: [http://ird.gov.ua/sep/sep20161\(117\)/sep20161\(117\)_045_VoznyakH.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20161(117)/sep20161(117)_045_VoznyakH.pdf) (Accessed 4 July 2021).
6. Kovalenko, M. A. Shvorob, H. M. and Matsiievyeh, T. O. (2017), “Ways to improve the financial support of the activities of territorial communities”, *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia*, vol. 1, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Tpdu_2017_1_23.pdf (Accessed 4 July 2021).

2021).

7. Kolodii, S. (2017), "Decentralization of the budget system and economic growth", *Ekonomika. Finansy. Pravo*, vol. 3, pp. 63-68.
8. Olshanskyi, O. (2018), "Financial support for the development of territorial communities", [Online], available at: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2018-2/doc/3/04.pdf> (Accessed 4 July 2021).
9. Official site of the Ministry of Finance of Ukraine, available at: <http://www.minfin.gov.ua> (Accessed 4 July 2021).
10. Official website of Chernivtsi Regional State Administration, available at: <http://bukoda.gov.ua/rubrik/134> (Accessed 4 July 2021).

Стаття надійшла до редакції 08.07.2021 р.